

Sygn. akt IX Ca 67/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jacek Barczewski

po rozpoznaniu w dniu 31 marca 2022 r. w Olsztynie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółki jawnej z siedzibą w O.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w S.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki i pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 2 grudnia 2021 r., sygn. akt X C 3202/20

I. prostuje komparycję i sentencję zaskarżonego wyroku w ten sposób, że w miejsce błędnie wpisanego oznaczenia strony powodowej jako (...) Sp. z o.o. Sp.k. w O.", wpisuje prawidłowo (...) Spółka jawna z siedzibą w O.",

II. zmienia zaskarżony wyrok w punktach II i III w ten sposób, że:

- w punkcie II, ponad należność zasądzoną od pozwanego na rzecz powódki w punkcie I orzeczenia, zasądza dodatkowo kwotę 7.820,34 (siedem tysięcy osiemset dwadzieścia 34/100) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20 marca 2020 r. do dnia zapłaty,

- w punkcie III, zasądza od pozwanego na rzecz powódki tytułem zwrotu kosztów procesu kwotę 5.270 (pięć tysięcy dwieście siedemdziesiąt) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego rozstrzygnięcia stronie pozwanej do dnia zapłaty,

II. oddala apelację pozwanego,

III. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3.200 (trzy tysiące dwieście) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się przedmiotowego orzeczenia do dnia zapłaty.

SSO Jacek Barczewski

Sygn. akt IX Ca 67/22

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka jawna z siedzibą w O. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w S. kwoty 24.056,16 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20 marca 2020 r. do dnia zapłaty. Nadto żądał zasądzenia od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu podniósł, że w dniu 4 sierpnia 2019 r. doszło do zdarzenia drogowego, w wyniku którego uszkodzony został pojazd należący do P. i Ł. B. (1) marki D. L. o nr rej. (...). Sprawca zdarzenia posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej u pozwanego. W dniu 05 sierpnia 2019 r. poszkodowani zawarli z powodem umowę najmu pojazdu zastępczego, która trwała do dnia 28 listopada 2019 r. Jednocześnie w dniu 28.11.2019 r. pomiędzy poszkodowanym a powodem została zawarta umowa cesji wierzytelności, mocą której przeniesiono na powoda uprawnienie do dochodzenia roszczenia w zakresie zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego. Powód po zakończeniu najmu wystawił fakturę opiewającą na kwotę 26.681,16 zł. Po zgłoszeniu szkody pozwanemu ten uznał roszczenie co do zasady i zapłacił kwotę 2.625 zł. Tym samym do zapłaty przez pozwanego tym tytułem pozostała niezaspokojona kwota 24.056,16 zł. Poszkodowani upoważnili pracownika powódki A. P. (1) do zorganizowania najmu pojazdu zastępczego, który złożył zlecenie najmu pojazdu zastępczego za pośrednictwem pozwanego, jednakże ze strony pozwanego nie nastąpił żaden kontakt. Ponadto powódka podała, że kwestionuje, że zorganizowany przez pozwanego najem mógł być opłacony we wskazanej przez niego stawce i nie można uznać, aby propozycja pozwanej była realna.

Szkoda rozliczona była metodą kosztorysową, poszkodowani w chwili zwrotu pojazdu zastępczego nie otrzymali jeszcze odszkodowania za szkodę. Pojazd po szkodzie nie nadawał się zaś do dalszej jazdy.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że kwestionuje zarówno okres najmu pojazdu zastępczego wykraczający poza 25 dni jak również stawkę czynszu, wskazując, iż jest ona rażąco wygórowana. Pozwany zweryfikował okres najmu do 25 dni przy stawce 105 zł brutto podając, iż zsumował okres od dnia zgłoszenia szkody do dnia oględzin, czas technologicznej naprawy ustalony w oparciu o technologie producenta, okres oczekiwania na oględziny dodatkowe w toku naprawy, okres organizacyjny związany z naprawą. Wobec tego przyznał i wypłacił w toku postępowania likwidacyjnego kwotę 2.625 zł brutto.

Ponadto pozwany podał, że poinformował poszkodowanego o możliwości uzyskania nieodpłatnie pojazdu zastępczego oraz stawkach czynszu najmu akceptowanych w przypadku najmu w firmie zewnętrznej już w dniu zgłoszenia szkody tj. 5 sierpnia 2019 r. na adres mailowy poszkodowanego. Ponadto w protokole szkody ponowił swoją ofertę zorganizowania pojazdu zastępczego. W ocenie pozwanego stawka najmu powinna być obniżona do kwot podanych przez niego, gdyż poszkodowany odmawiając najmu pojazdu od pozwanego naruszył obowiązek minimalizacji szkody.

Wyrokiem z 2 grudnia 2021 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 16.235,82 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 20 marca 2020 r. do dnia zapłaty (pkt I), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II) i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.234,54 zł tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty (pkt III).

Sąd ten ustalił, że w dniu 4 sierpnia 2019 r. doszło do zdarzenia drogowego, w wyniku którego uszkodzeniu uległ pojazd poszkodowanych P. i Ł. B. (1) marki D. L. o nr rej. (...). Sprawca zdarzenia miał zawartą umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z pozwanym.

W dniu 5 sierpnia 2019 r. o godz. 9.50 Ł. B. (1) i P. B. (1) zawarli z powodem umowę najmu pojazdu zastępczego, która trwała do 28 listopada 2019 r. Powód po zakończeniu najmu wystawił fakturę opiewającą na kwotę 26.681,16 zł stosując stawkę 230,01 zł brutto za 116 dni najmu. Po zgłoszeniu szkody pozwanemu ten uznał roszczenie co do

zasady i wypłacił w dniu 19.03.20 r. kwotę 2.625 zł tj. stosując stawkę 105 zł netto za 25 dni najmu. Pojazd zastępczy i pojazd uszkodzony należą do tego samego segmentu.

Jednocześnie w dniu 28 listopada 2019 r. pomiędzy poszkodowanymi a powodem została zawarta umowa cesji wierzytelności, mocą której przeniesiono na powoda uprawnienie do dochodzenia roszczenia w zakresie zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego w wysokości 26.681,16 zł wobec pozwanego. O dokonanej cesji powód zawiadomił pozwanego.

Sąd I instancji ustalił także, że pojazd po zdarzeniu nie nadawał się do jazdy. Poszkodowani nie mieli innego pojazdu, którym mogli zaspokoić swoje potrzeby przemieszczania się w życiu zawodowym. Poszkodowani upoważnili do zgłoszenia szkody i odbioru dokumentacji szkodowej oraz kontaktu z pozwanym powodową spółkę, w której imieniu działał A. P. (1). Wymieniony zgłosił szkodę w dniu 5.08.2019 r., za pomocą formularza na stronie internetowej. W formularzu zaznaczył potrzebę najmu pojazdu zastępczego z prośbą o kontakt. Następnie otrzymał potwierdzenie zgłoszenia szkody i informację, że opiekun szkody zostanie nadany w ciągu 2-3 dni roboczych. W dniu 5 sierpnia 2019 r. o godz. 17.08 został wysłany przez pozwanego pełnomocnikowi poszkodowanych mail z informacją o możliwości organizacji pojazdu zastępczego, której szczegóły znajdowały się w załączonym do maila dokumencie. Do dnia 7.08.2019 r. nie było jednak kontaktu ze strony wypożyczalni a opiekun szkody nie został jeszcze przydzielony. A. P. (1) po raz kolejny skontaktował się z infolinią pozwanego z prośbą o organizację pojazdu zastępczego i poinformowano go, że ma czekać na kontakt z wypożyczalni P.. Przekazał te informacje poszkodowanym. Kontakt z wypożyczalni jednak do końca likwidacji szkody nie nastąpił.

Poszkodowani wynajęli pojazd od powodowej spółki biorąc pod uwagę swoje preferencje dotyczące zapisów umowy tj. brak udziału własnego, kaucji oraz opłat dodatkowych. Zapoznali się z warunkami umowy najmu z powódką przed jej podpisaniem.

Zgodnie z kolejnymi ustaleniami, uszkodzony pojazd należy do klasy C (samochody kompaktowe), tak jak wynajęty. Szacunkowy zakres rynkowych stawek za wynajem samochodu zastępczego odpowiadającego klasą pojazdowi wynajętemu na rynku lokalnym poszkodowanego wynosi dla okresu ponad 30 dni od 89 zł netto do 187 zł netto. Koszt najmu pojazdu zastępczego przez poszkodowanych u powoda wyniósł 187 zł netto (230,01 zł brutto) za dobę.

Technologiczny czas naprawy wynosi 17 dni, po dodaniu do niego okresu związanego z likwidacją szkody naprawa pojazdu mogła być zakończona najwcześniej 25 października 2019 r. Szkoda z dnia 4.08.2019 r. została zgłoszona w dniu 5.08.2019 r., następnie w dniu 16.08.2019 r. wykonano oględziny pojazdu przez pozwaną i w dniu 16.08.2019 r. sporządzono kalkulację szkody. Następnie poszkodowani upoważnili warsztat M. (...) do naprawy pojazdu i odbioru odszkodowania. Z uwagi jednak na to, że pozwany nie przyjmował odpowiedzialności za szkodę warsztat ostatecznie nie podjął się naprawy pojazdu. Poszkodowani nie mieli środków własnych na naprawę. W dniu 3.10.2019 r. pozwany przesłał kalkulację naprawy pojazdu. W dniu 28.11.2019 r. poszkodowani zdali powodowi pojazd zastępczy.

Zdaniem Sądu Rejonowego powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Stan faktyczny Sąd ten ustalił w oparciu o dokumenty urzędowe i prywatne zgromadzone w aktach sprawy oraz w aktach szkody, na dowodzie z zeznań świadków P. B. (1) i Ł. B. (1) oraz częściowo A. P. (1), a nadto na opinii biegłego sądowego z zakresu techniki motoryzacyjnej i maszynowej M. D..

W zakresie przedłożonych dokumentów, w tym zawartych w aktach szkody Sąd uznał co do zasady ich wiarygodność, mając na uwadze, że autentyczności ich sporządzenia nie kwestionowała żadna ze stron.

Oceniając dowód z zeznań świadka A. P. (1), Sąd I instancji stwierdził, że ich treść była spójna z treścią nagrania z kontaktu telefonicznego z infolinią pozwanego (płyta k. 6) jak i z zeznaniami poszkodowanych P. B. (1) i Ł. B. (1). Z kolei świadkowie ci w sposób spójny podali okoliczności dotyczące czasu najmu pojazdu zastępczego i potrzeby jego wynajęcia. Wynika z nich potrzeba korzystania z pojazdu zastępczego, skoro pojazd uszkodzony nie był jezdny. Potwierdziła to nadto opinia biegłego M. D., która nie była kwestionowana w tym zakresie. Świadczenie zgodnie

zeznali, że została im przekazana informacja od ich pełnomocnika A. P. (1) o tym, iż wypożyczalnia aut, która miała działać na zlecenie pozwanego, nie skontaktowała się z nim w sprawie organizacji pojazdu zastępczego.

Z akt szkody wynika, że wynajem pojazdu zastępczego u powoda nastąpił jeszcze przed przesłaniem pełnomocnikowi A. P. (1) przez pozwanego maila z informacją o możliwości organizacji pojazdu zastępczego i jej warunkach (05.08.19 r, godz. 9.50 i godz. 17. 08).

W ocenie Sądu Rejonowego wydatki na najem pojazdu zastępczego poniesione przez poszkodowanego, przekraczające koszty zaproponowanego przez ubezpieczyciela skorzystania z takiego pojazdu są objęte odpowiedzialnością z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, jeżeli ich poniesienie było celowe i ekonomicznie uzasadnione.

Na gruncie przedmiotowej sprawy podkreślił, że jak wynika z nagrania rozmowy telefonicznej A. P. (1) z infolinią pozwanego oraz zeznań wymienionego i świadków – poszkodowanych, oferta pozwanego w przedmiocie organizacji najmu nie była realna z uwagi na to, że przez cały okres likwidacji szkody firma współpracująca z pozwanym –P., mimo takiej deklaracji pozwanego, nie nawiązała z nim kontaktu.

Z zeznań świadków- poszkodowanych wynikało, że zapoznali się z warunkami umowy z powodową spółką i z uwagi na brak dodatkowych opłat i kaucji zdecydowali się ją zawrzeć. Z oświadczenia powoda wynikało, że nie poniosą żadnych dodatkowych opłat.

Zauważyć trzeba, że stawka najmu u powódki 230,01 zł netto była w tym okresie na lokalnym terenie stawką rynkową, co wynika z opinii biegłego, która w tym zakresie nie została skutecznie zakwestionowana.

Powód wywodził swoją legitymację czynną do dochodzenia roszczenia od pozwanego z umowy cesji wierzytelności zawartej pomiędzy powodem a poszkodowanymi (art. 509 k.c.). W przypadku cesji wierzytelności, warunkiem otrzymania należności przez nabywcę długu jest udowodnienie, że takie prawo przysługiwało pierwotnemu wierzycielowi (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2006 r. wydany w sprawie V CSK 187/06, publ. MoP 2006/16/849). Zatem analizując dalsze zarzuty pozwanego w zakresie najmu, pamiętać należy, że powodowi przysługuje odszkodowanie w takiej wysokości, w jakiej przysługiwałoby ono poszkodowanemu. Na podstawie umowy cesji wierzytelności, powód nabył, bowiem od właściciela przedmiotowego pojazdu wierzytelność w takiej postaci i kwocie, która przysługiwałaby poszkodowanemu właścicielowi pojazdu.

Z zasady pełnego odszkodowania wyrażonej w treści art. 361 § 2 k.c. wynika, że w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Zgodnie natomiast z treścią art. 363 k.c. naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu. Z powyższego wynika zatem, że powód może żądać nie tylko odszkodowania z tytułu uszkodzenia pojazdu ale i kosztów z tym uszkodzeniem związanych, w tym kosztów najmu pojazdu zastępczego i holowania pojazdu o ile powód wykaże zgodnie z regułą określoną w art. 6 k.c., że były to koszty celowe i ekonomicznie uzasadnione.

Ugruntowana praktyka orzecznicza stoi na stanowisku, że istnieje normalny związek przyczynowy, między zniszczeniem pojazdu, a wynajęciem pojazdu zastępczego (tak np. w wyroku SN z dnia 18 marca 2003 r. w sprawie IV CKN 1916/00, niepubl.). Utrata możliwości korzystania z rzeczy wskutek jej zniszczenia implikuje potrzebę zwrotu przez ubezpieczyciela wydatków koniecznych tj. niezbędnych do korzystania z innego pojazdu w takim samym zakresie, w jakim poszkodowany korzystałby ze swego samochodu, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Poszkodowany mógłby zatem żądać tylko zwrotu wydatków poniesionych za korzystanie z pojazdu zastępczego pomniejszonych o sumę, jaką wydatkowałby na koszty eksploatacji własnego pojazdu (podobnie w wyroku SN z 8 września 2004 r. w sprawie IV CK 672/03, LEX nr 146324).

Stosownie do przepisu art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która wywodzi z niego skutki prawne. W myśl więc ogólnych zasad na powódzie spoczywał ciężar udowodnienia faktów uzasadniających jego roszczenie. Skoro powód domagał się od ubezpieczyciela wypłaty odszkodowania pokrywającego koszty najmu pojazdu zastępczego, to na nim spoczywał ciężar udowodnienia, iż koszty te mieszczą się w kategorii kosztów ekonomicznie uzasadnionych i celowych.

W ocenie Sądu Rejonowego mając na względzie okoliczności zawarcia umowy najmu z powódką, nieskorzystanie przez poszkodowanych z propozycji ubezpieczyciela, nie może zostać uznane za zaniechanie przez poszkodowanych minimalizacji szkody i przyczynienie się do jej zwiększenia.

Pozwany kwestionował także czas najmu pojazdu zastępczego. Pozwany początkowo nie przyjął swojej odpowiedzialności za szkodę jednak w toku likwidacji szkody wypłacił powodowi, jako nabywcy wierzytelności z tego tytułu świadczenie częściowe w wysokości 2.625 zł za 25 dni najmu po stawce 105 zł brutto za dobę. Z opinii biegłego wynika, że technologiczny czas naprawy wynosi 17 dni, po dodaniu do niego okresu związanego z likwidacją szkody naprawa pojazdu mogła być zakończona najwcześniej 25 października 2019 r. Szkada z dnia 04.08.2019 r. została zgłoszona w dniu 05.08.2019 r., następnie w dniu 16.08.2019 r. wykonano oględziny pojazdu przez pozwaną i w dniu 16.08.2019 r. sporządzono kalkulację szkody. Następnie poszkodowani upoważnili warsztat M. (...) do naprawy pojazdu i odbioru odszkodowania. Z uwagi jednak na to, że pozwany nie przyjmował odpowiedzialności za szkodę warsztat ostatecznie nie podjął się naprawy pojazdu. Poszkodowani nie mieli środków własnych na naprawę. W dniu 03.10.2019 r. pozwany przesłał kalkulację naprawy pojazdu. W dniu 28.11.2019 r. poszkodowani zdali powodowi pojazd zastępczy, mimo że odszkodowanie za naprawę pojazdu nie było jeszcze wypłacone.

Sąd I instancji uznając opinię za spójną i logiczną przyjął ją za podstawę swoich ustaleń faktycznych w zakresie uzasadnionego czasu naprawy pojazdu. Uzasadniony zatem czas najmu pojazdu obejmował okres od 05.08.2019 r. do 25.10.2019 r. Nie zasługuje na uwzględnienie stanowisko powoda, iż uzasadniony był najem na czas do 28.11.2019 r., z uwagi na oczekiwanie na wypłatę odszkodowania za uszkodzenie pojazdu. Pojazd wynajęty został bowiem zdany powodowi wcześniej -28.11.2019 r. tj. jeszcze przed wypłatą odszkodowania za uszkodzenie pojazdu poszkodowanych, co nastąpiło dopiero w kolejnym roku.

Wobec powyższego Sąd na podstawie cytowanych wyżej przepisów, przy uwzględnieniu kosztów najmu zwróconych w toku likwidacji szkody w łącznej kwocie 2.625 zł zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 16.235,82 zł przy przyjęciu uzasadnionego czasu najmu 82 dni po stawce 230,01 zł brutto (18.860,82 zł – 2.625 zł), zaś w pozostałej części powództwo oddalił.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie orzekł na podstawie art. 817 k.c. zgodnie z żądaniem pozwu mając na względzie, że wezwanie do zapłaty wystosowano w dniu 12.12.2019 r., odszkodowanie częściowe pozwany wypłacił na podstawie decyzji z 18.03.20 r.

O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c., art. 98 par. 1¹ k.p.c.

Apelację od wyroku z 2 grudnia 2021 r. wywiódłoby obie strony.

Powód zaskarżył go w punktach II i III, zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania – art. 233 k.p.c. przez niewłaściwą i swobodną ocenę dowodów, a w konsekwencji błędne przyjęcie, że odszkodowanie za najem auta zastępczego zasadne jest tylko za okres 82 dni, podczas gdy ubezpieczyciel w okresie najmu nie przyjął odpowiedzialności za szkodę, a poszkodowani oczekiwali z rozpoczęciem naprawy na otrzymanie odszkodowania, bowiem nie posiadali wcześniej własnych środków na naprawę; pozwany wypłacił odszkodowanie dopiero w kolejnym roku tj. 2020; poszkodowani zwrócili zaś pojazd zastępczy jeszcze przed otrzymaniem odszkodowania, bowiem obawiali się problemów związanych z rozliczeniem najmu przez ubezpieczyciela,

2. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 361 § 2 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i odmowę udzielenia poszkodowanemu oraz nabywcy wierzytelności ochrony prawnej i w rezultacie odmowę uwzględnienia roszczenia w pełnej wysokości, podczas gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że cały okres likwidacji szkody, a zatem i najmu pojazdu zastępczego, pozostawała w adekwatnym związku przyczynowym z zaistniałą szkodą.

W oparciu o powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanego kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Pozwany zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w części, tj. w pkt I co do kwoty 10.250,82 zł oraz w pkt III w całości. Orzeczeniu zarzucił:

I. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, mianowicie:

a. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i zaniechanie jego wszechstronnego rozważenia w szczególności wiadomości e-mail pozwanej z 5 sierpnia 2019 r. wraz z propozycją najmu pojazdu zastępczego, protokołu szkody z 16 sierpnia 2019 r. zawierającego propozycję najmu pojazdu zastępczego, oświadczenia przedstawiciela A., oświadczenia przedstawiciela (...)Sp. z o.o. z/s w W., oświadczenia przedstawiciela (...) Sp. z p.o. Sp. k. z/s w K., zeznań świadka A. P. (1), zeznań świadka Ł. B. (1),

polegające na:

- przyjęciu, że pozwana nie przedstawiła poszkodowanym realnej oferty najmu pojazdu zastępczego odpowiadającego klasie pojazdu uszkodzonego po stawce 105,00 zł brutto, a w konsekwencji błędnym przyjęciu, że jako zasadną stawkę należy uznać stawkę zastosowaną przez powódkę w wysokości 230,01 zł brutto, podczas gdy w dokumentach przesłanych na etapie likwidacji szkody (wiadomości e-mail pozwanej z 5 sierpnia 2019 r. wraz z propozycją najmu pojazdu zastępczego oraz protokołu szkody z 16 sierpnia 2019 r. zawierającego propozycję najmu pojazdu zastępczego) zawarte są informacje o możliwości wynajęcia pojazdu zastępczego odpowiadającego klasie pojazdu uszkodzonego po stawce 105,00 zł brutto, przy pomocy w organizacji najmu przez ubezpieczyciela, bezgotówkowo,

- przyjęciu, że pozwana nie przedstawiła poszkodowanym realnej oferty najmu pojazdu zastępczego z uwagi na fakt, że firma współpracująca z pozwaną nie nawiązała kontaktu z A. P. (1), który reprezentował poszkodowanych w toku postępowania likwidacyjnego, a w konsekwencji błędnym przyjęciu, że jako zasadną stawkę należy uznać stawkę zastosowaną przez powódkę w wysokości 230,01 zł brutto, podczas gdy pracownik powodowej spółki - (...) w sposób pozorny i stworzony jedynie na potrzeby ewentualnego postępowania sądowego wyraził zainteresowanie ofertą pozwanej,

- przyjęciu, że z tytułu najmu pojazdu zastępczego pozwana winna zapłacić powódce dodatkowo kwotę 16 235,82 zł brutto przy zastosowaniu stawki dobowej za najem w wysokości 230,01 zł brutto, podczas gdy zgodnie z przesłaną ofertą najmu poszkodowani mogli wynająć pojazd odpowiadający klasie pojazdu faktycznie wynajętego przy stawce wynegocjowanej przez pozwaną w wysokości 105,00 zł brutto,

- przyjęciu, że pozwana nie zapewniła możliwości najmu pojazdu zastępczego za stawkę 105,00 zł brutto za dobę, podczas gdy pozwana wskazała firmy zajmujące się najmem pojazdów zastępczych współpracujące z pozwaną informując o wynegocjowanych przez pozwaną cenach (oświadczenia firm),

b. błąd w ustaleniach faktycznych, a przyjęty za podstawę wyroku, polegający na przyjęciu, że:

- pozwana nie przedstawiła poszkodowanej realnej oferty najmu pojazdu zastępczego, podczas gdy w dokumentach przesłanych na etapie likwidacji szkody (wiadomości e-mail pozwanej z 5 sierpnia 2019 r. wraz z propozycją najmu pojazdu zastępczego oraz protokołu szkody z 16 sierpnia 2019 r. zawierającego propozycję najmu pojazdu zastępczego)

zawarte są informacje o możliwości wynajęcia pojazdu zastępczego odpowiadającego klasie pojazdu uszkodzonego po stawce 105,00 zł brutto,

- pozwana nie przedstawiła poszkodowanym realnej oferty najmu pojazdu zastępczego z uwagi na fakt, że firma współpracująca z pozwaną nie nawiązała kontaktu z A. P. (1), który reprezentował poszkodowanych w toku postępowania likwidacyjnego, a w konsekwencji błędnym przyjęciu, że jako zasadną stawkę należy uznać stawkę zastosowaną przez powódkę w wysokości 230,01 zł brutto, podczas gdy pracownik powodowej spółki - (...) w sposób pozorny i stworzony jedynie na potrzeby ewentualnego postępowania sądowego wyraził zainteresowanie ofertą pozwanej,

II. naruszenie prawa materialnego:

a. art. 354 § 2 k.c. poprzez błędne uznanie, że poszkodowani, a kolejno powódka nie zaniechali obowiązkowi minimalizacji szkody poprzez nieskorzystanie z oferty najmu pojazdu u pozwanej i wynajęcie pojazdu zastępczego przy stawce 230,01 zł brutto/doba, podczas gdy pozwana oferowała poszkodowanym najem bezgotówkowo przy stawce 105 zł brutto za dobę, poszkodowani zatem mieli możliwość skorzystania z oferty pozwanej i wynajęcia pojazdu po znacznie niższej stawce, czego nie uczynili,

b. art. 361 § 1 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że w niniejszym przypadku zachodził adekwatny związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy szkodą, a poniesieniem przez poszkodowaną wydatku za najem pojazdu zastępczego przez 82 dni przy stawce 230,01 zł brutto/doba, co daje łącznie kwotę 18 860,82 zł, podczas gdy pozwana oferowała poszkodowanym najem bezgotówkowo przy stawce 105,00 zł brutto, a zatem adekwatny związek przyczynowo-skutkowy zaistniał pomiędzy szkodą a najmem pojazdu zastępczego przez 82 dni przy stawce 105,00 zł brutto/doba, co daje łącznie kwotę 8 610,00 zł.

Mając wzgląd na powyższe zarzuty, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I poprzez oddalenie powództwa co do kwoty 10 250,82 zł,
2. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie III poprzez zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,
3. zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu za instancję odwoławczą, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda okazała się w całości zasadna, natomiast apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie niekwestionowane było istnienie odpowiedzialności pozwanego za szkodę, roszczenie o naprawienie której w zakresie kosztów najmu pojazdu zastępczego nabył powód. Spór sprowadzał się do wysokości stawki dziennej czynszu oraz zasadności najmowania auta przez cały okres uwidoczniiony w fakturze z k. 15.

Sąd Okręgowy w całości podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne i prawne poczynione przez Sąd I instancji w zakresie, który prowadził do częściowego uwzględnienia powództwa przy przyjęciu stosowanej przez powoda stawki 230,01 zł brutto za dzień najmu w okresie od 5 sierpnia do 25 października 2019 r.

Rację ma Sąd Rejonowy wywodząc, że co prawda w początkowej fazie likwidacji szkody przedstawiono poszkodowanym propozycję najmu auta zastępczego z sieci współpracującej z pozwanym, jednak ostatecznie ubezpieczyciel nie sprostął obowiązkowi rzeczywistego dostarczenia im takiego samochodu. Jak wynika bowiem z prawidłowo ocenionego materiału dowodowego w postaci dokumentów z akt szkody oraz zeznań świadków A. P., P. i Ł. B., pozwany już w dniu 5 sierpnia 2019 r. posiadał wiedzę o zapotrzebowaniu na pojazd zastępczy. Mimo to, do 7 sierpnia 2019 r. żaden kontakt z jego strony nie nastąpił, zaś monit telefoniczny ze strony A. P.

skutkował jedynie prośbą o oczekiwanie na kontakt ze strony współpracującej wypożyczalni. Takowy nie nastąpił jednak aż do zwrotu pojazdu zastępczego w dniu 28 listopada 2019 r. Co więcej, z zeznań Ł. B. wynika, iż kontakt z ubezpieczycielem był utrudniony, opiekun szkody nie odbierał telefonów, zaś postępowanie likwidacyjne ponad przeciętną miarę przedłużało się (k. 130). Pozwany aż do lutego 2020 r. nie uznawał swej odpowiedzialności za szkodę, co w realiach sprawy czyni wątpliwym realność możliwości dostarczenia samochodu zastępczego przez ubezpieczyciela. Wątpliwości te wzmaga uznanie za zasadne najęcia pojazdu tylko przez okres 25 dni (stanowisko pozwanego z postępowania likwidacyjnego i odpowiedzi na pozew), podczas gdy ponad wszelką wątpliwość czas ten wynosił – zgodnie z opinią biegłego – co najmniej 82 dni.

Co istotne pozwany nie udowodnił, by czynności A. P. (1) miały charakter pozorny. Byłoby tak, gdyby wymieniony po zgłoszeniu potrzeby organizacji auta zastępczego odmówił jego przyjęcia, co rzeczywiście ma miejsce w niektórych innych sprawach. W realiach jednak niniejszego sporu, sytuacja taka nie zaszła, co czyni dywagacje apelacji pozwanego hipotetycznymi.

Odnosząc się do zarzutów dotyczących zawyżenia stawki stosowanej przez powoda, to mieści się ona w górnych granicach stosowanych przez inne działające na rynku lokalnym podmioty (opinia biegłego k. 136). Co ważne, w konkretnym stanie faktycznym, poszkodowana P. B. przebywała po zdarzeniu w szpitalu, następnie leczyła się. Jak zeznała zgodnie z mężem, kontakt z ubezpieczycielem był niełatwy, co wynikało z wątpliwości pozwanego co do jego odpowiedzialności. Trudno oczekiwać, by w tych okolicznościach poszkodowani porzucili wszelkie życiowe aktywności na rzecz ustalania w lokalnych wypożyczalniach aut ceny średniej czynszu najmu, kiedy w dodatku bezskutecznie oczekiwali na kontakt ze strony współpracującej z ubezpieczycielem firmy.

Sąd Okręgowy podziela tezę uchwały Sądu Najwyższego z 24.08.2017 r. (III CZP 20/17), zgodnie z którą wydatki na najem pojazdu zastępczego poniesione przez poszkodowanego, przekraczające koszty zaproponowanego przez ubezpieczyciela skorzystania z takiego pojazdu są objęte odpowiedzialnością z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, jeżeli ich poniesienie było celowe i ekonomicznie uzasadnione.

Taka propozycja ubezpieczyciela nie tylko musi być jednak realna, ale powinna uwzględniać istotne okoliczności konkretnego przypadku, w tym spodziewany czas trwania umowy najmu i datę wypłaty odszkodowania pozwalającego na naprawę samochodu.

Jak wykazano wyżej, stanowisko pozwanego w toku postępowania likwidacyjnego nie pozwala na stwierdzenie, by w okolicznościach konkretnej sprawy był on faktycznie gotów do zaopatrzenia powodów w pojazd zastępczy na cały uzasadniony okres.

Mając powyższe okoliczności na uwadze nie stwierdza się, by ferując zaskarżony wyrok w części objętej apelacją pozwanego, Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia art. 233 § 1 w zw. z art. 227 k.p.c., art. 354 § 2 k.c., art. 361 § 1 k. c., tudzież dokonał błędnych ustaleń faktycznych w sprawie. Skutkowało to oddaleniem jego apelacji po myśli art. 385 k.p.c.

Co się tyczy apelacji powoda, to jest ona zasadna w całości, a mianowicie w zakresie konieczności uwzględnienia dodatkowych 34 dni najmu pojazdu zastępczego po stawce 230,01 zł dziennie.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że poszkodowani nie posiadali środków na natychmiastową naprawę uszkodzonego auta. W sposób wiarygodny wyjaśnili oni, iż zwrot samochodu zastępczego przez dokonaniem naprawy wynikał z obawy o nieuznanie przez ubezpieczyciela przedłużającego się okresu najmu. Faktycznie naprawa zakończyła się w początkach 2020 r. (k. 126, 129).

Jak wynika zarówno z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych (...), zasadą jest wypłata odszkodowania w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. W przypadku gdyby wyjaśnienie w terminie, o którym mowa w ust. 1, okoliczności

niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, chyba że ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2011 r., V CSK 38/11, ratio legis art. 14 ustawy z 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, podobnie jak i art. 817 k.c., opiera się na uprawnieniu do wstrzymania wypłaty odszkodowania w sytuacjach wyjątkowych, gdy istnieją niejasności odnoszące się do samej odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości szkody. Ustanawiając krótki termin spełnienia świadczenia ustawodawca wskazał na konieczność szybkiej i efektywnej likwidacji szkody ubezpieczeniowej. Po otrzymaniu zawiadomienia o wypadku ubezpieczyciel lub Fundusz - jako profesjonalista korzystający z wyspecjalizowanej kadry i w razie potrzeby z pomocy rzeczoznawców (art. 355 § 2 k.c.) - obowiązany jest do ustalenia przesłanek swojej odpowiedzialności, czyli samodzielnego i aktywnego wyjaśnienia okoliczności wypadku oraz wysokości powstałej szkody. Nie może też wyczekiwać na prawomocne rozstrzygnięcie sądu.

W orzecznictwie podnosi się także, że ciężar dowodu, iż opóźnienie wypłaty świadczenia było następstwem obiektywnych bądź innych okoliczności, za które ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności, spoczywa na nim (art. 6 k.c. w związku z art. 14 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych) – por. wyrok SA w Warszawie z 13 grudnia 2019 r., VI ACa 686/18.

Przenosząc powyższe zapatrywania na grunt rozpoznawanej sprawy przyjąć należy, że likwidując szkodę z 5 sierpnia 2019 r. pozwany niewątpliwie uchybił terminowi wynikającemu z art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych i nie udowodnił, by oczekiwanie na skazanie sprawcy kolizji było w okolicznościach sprawy uzasadnione. Co za tym idzie, najmowanie przez poszkodowanych pojazdu zastępczego do 28 listopada 2019 r. pozostawało w związku przyczynowym ze zdarzeniem sprawczym. Jak wynika bowiem z przytoczonych judykatów, szkoda powinna być zlikwidowana co do zasady do 5 września 2019 r., podczas gdy nastąpiło to w lutym 2020 r. W tych okolicznościach regulacja art. 361 w zw. z art. 363 § 1 k.c. pozwala na przyznanie odszkodowania obejmującego czynsz najmu samochodu zastępczego za dalszy okres od 26 października do 28 listopada 2019 r. Skoro bowiem przyjmuje się, że przy szkodzie częściowej czas najmu powinien być wyznaczony momentem naprawy uszkodzonego pojazdu po wypłacie odszkodowania, to tym bardziej jest on uzasadniony w okresie przed przyznaniem odszkodowania koniecznego do naprawy niejezdnego auta.

Mając powyższe na względzie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmieniono zaskarżony wyrok w punkcie II przez zasądzenie dodatkowo kwoty 7.820,34 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.) za okres od 20 marca 2020 r. do dnia zapłaty. Uwzględnienie apelacji powodowało konieczność zmiany rozstrzygnięcia o kosztach procesu za I instancję poprzez zasądzenie ich od pozwanego dla powoda w pełnej wysokości 5.270 zł (art. 98 § 1 i 1¹ k.p.c.).

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto w oparciu o art. 98 § 1 i 1¹ k.p.c. Na zasądzoną dla powoda od pozwanego kwotę 3.200 zł składa się – 1.400 zł z apelacji G. (...) (500 zł opłaty i 900 zł wynagrodzenia pełnomocnika) oraz 1.800 zł wynagrodzenia pełnomocnika z odpowiedzi na oddaloną apelację pozwanego.

SSO Jacek Barczewski